

הכנסת

יושבת ראש הוועדה המיוחדת לזכויות הילד

סימוכין: 4271217
ירושלים, י"א בכסלו התשע"ח
29 בנובמבר 2017

לכבוד שר החינוך ח"כ נפתלי בנט	לכבוד שר האוצר ח"כ משה כחלון	לכבוד שר הבריאות ח"כ יעקב ליצמן
לכבוד היועץ המשפטי לממשלה מר אביחי מנדלבלט		לכבוד שר העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים ח"כ חיים כץ

מכובדי,

הנדון: אובדנות בקרב ילדים ובני נוער

הוועדה המיוחדת לזכויות הילד בראשותי, קיימה ביום ג' בכסלו התשע"ח (21 בנובמבר 2017), דיון מעקב בנושא אובדנות בקרב ילדים ובני נוער, במסגרת היום הבינלאומי למניעת אובדנות, אותו יזם בכנסת ח"כ יעקב מרגי.

בדיון השתתפו נציגי משרדי: הבריאות, החינוך, העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים (להלן משרד הרווחה), וכן נציגים מהמועצה הלאומית למניעת אובדנות, עמותת "בשביל החיים", איגוד הפסיכיאטרים, המועצה הלאומית לשלום הילד ומוזמנים נוספים.

מדי שנה מתאבדים בישראל כ-500 בני אדם ומתבצעים כ-6,500 נסיונות התאבדות. מספר מעשי ההתאבדות אמנם ירד, אך מספר נסיונות ההתאבדות נותר יציב ואף עלה. **1 מכל 5 בני נוער חושב להתאבד.** למרות הנתונים המדאיגים, התכנית הלאומית למניעת אובדנות מתקצבת עד לשנת 2017-2018 בלבד.

האסטרטגיות שהוכחו כאפקטיביות במניעת התופעה הן העלאת המודעות, צמצום זמינות אמצעים קטלניים והכשרת "שומרי סף".

תכנית YAM (Youth Awareness of Mental Health), המאמנת ילדים לזהות משברים ולפנות למבוגר, נמצאה יעילה הן בחו"ל והן בפייולט שנערך בישראל. נציגת משרד החינוך אמרה בדיון שבשל סוגיית זכויות יוצרים יש קושי בהפעלתה, אך המשרד מכין תכנית דומה, עד אשר תוסדר סוגיית זכויות היוצרים.

סוגיות נוספות שעלו בדיון:

העלאת מודעות – קיים צורך בהעלאת מודעות ההורים לנושא, באמצעות הצוותים החינוכיים בבתי הספר.

סיקור הנושא – סיקור התאבדויות כדבר "הירואי" יכול לעודד בני נוער לבצע נסיונות התאבדות. יש צורך לקיים שיח בנושא ולסקר את התופעה, אך באופן רגיש שלא יהווה גורם מעודד.

חוסר ביועצים חינוכיים – בבתי הספר היסודיים לא קיים תקן ליועצים חינוכיים.

קבוצות סיכון – ישנן קבוצות הנמצאות בסיכון גבוה לביצוע התאבדות, ביניהן: נוער להטי"בי (40% עם מחשבות אובדניות); ילדים להורים גרושים; ילדים שאחד מהוריהם התאבד; נפגעי תקיפה מינית. יש צורך בהגדרתן כקבוצות סיכון ייחודיות.

חוסר בפסיכיאטרים מומחים בילדים בכלל ודוברי ערבית בפרט – הדבר גורם לתורים ארוכים ופגיעה ברצף הטיפול. כמו כן משפיע הדבר על יכולתו של ילד לחזור למסגרת החינוכית, מכיוון שילד שהביע מחשבות אובדניות או ניסה להתאבד, לא יכול לשוב לבית הספר ללא הערכת מסוכנות מתאימה מפסיכיאטר.

צורך בגיוס והכשרת עו"ס לחוק הנוער לטיפול בנושא – במועצה הלאומית למניעת אובדנות ובוועדה הבינמשרדית בנושא, חברים נציגי משרד הרווחה מתחום הטיפול במשפחות שחוות התאבדות במשפחה אך אין נציגים מתחום הטיפול בילדים ונוער במצוקה, הנמצאים בסכנה לאובדנות. גם במחלקות הרווחה ברשויות המקומיות יש צורך בהכשרת עו"סים שיתמצאו בנושא זיהוי בני נוער בסיכון, כחלק מהרצף הטיפולי למניעת אובדנות.

קביעת סיבת המוות – בעבר המשטרה היתה הגורם שבדק את סיבת המוות ומגדיר מקרים מסויימים כהתאבדות. כיום אין גורם המכריע בשאלת סיבת המוות. הדבר פוגע בקבלת מידע מדויק על היקף התופעה ומאפייניה.

להלן סיכום הישיבה ומסקנות הוועדה:

1. הוועדה מודה לח"כ יעקב מרגי ולעמותת "בשביל החיים" על שיזמו את היום החשוב. למשרד האוצר ולמשרד הבריאות:

2. הוועדה קוראת להמשיך ולתקציב את התכנית הלאומית למניעת אובדנות. למשרד הבריאות:

3. הוועדה קוראת לפעול להעלאת מספר הפסיכיאטרים המתמחים בילדים.

4. הוועדה קוראת למשרד לפעול לקיצור התורים לפסיכיאטרים מומחים בילדים – הוועדה מבקשת עדכון בנושא בעוד שלושה חודשים.

5. הוועדה קוראת להסמיך בעלי מקצוע נוספים לכתוב הערכות מסוכנות לילדים עם מחשבות אובדניות או שבצעו נסיונות התאבדות.

6. הוועדה קוראת לצרף נציג משרד הרווחה (עו"ס לחוק נוער) למועצה הלאומית למניעת אובדנות ולוועדה הבינמשרדית למניעת אובדנות, המתמחה בנושא זיהוי, טיפול ומניעת אובדנות בקרב בבני נוער.

למשרד החינוך

7. הוועדה קוראת להמשיך להעלות את המודעות לנושא בקרב המורים וההורים.

8. הוועדה קוראת להמשיך להכשיר את הצוותים החינוכיים בנושא.

9. הוועדה קוראת להקצות תקן של יועץ חינוכי לכל בית ספר יסודי, מתוך ההקצאות התקציביות.

למשרד הרווחה

10. הוועדה קוראת לקבוע ולהכשיר בכל רשות מקומית עו"ס לחוק הנוער שיעסוק באיתור, זיהוי ומניעה, כחלק מהרצף הטיפולי, של בני נוער בסיכון גבוה לאובדנות.

11. הוועדה קוראת למשרד הרווחה לצרף עו"ס לחוק הנוער כחבר במועצה הלאומית למניעת אובדנות.

12. הוועדה קוראת למשרד הרווחה לצרף עו"ס לחוק הנוער כחבר בצוות הבינמשרדי למניעת אובדנות.

ליועץ המשפטי לממשלה

13. הוועדה מבקשת מענה לסוגיית הגורם שיכריע האם מוות מקורו בתאונה או בהתאבדות.

בברכה,

ח"כ יפעת שאשא-ביטון

העתק: מר אבשלום אדרת, יו"ר עמותת "בשביל החיים"